

Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
Firat University Journal of Social Science
Cilt: 18, Sayı: 2 Sayfa: 91-98, ELAZIĞ-2008

DEYİM KAVRAMI ÜZERİNE NOTLAR-I

Notes on Concept of Idiom-I

Ahmet Turan SİNAN

Firat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Elazığ.

ÖZET

Türk dili deyimler bakımından zengin bir dildir. İnsan toplulukları kendi dillerini geliştirirken sözcüklerin yanında hazır söz öbekleri de hazırlar. Deyimler de bir dilde anlatımı daha güçlü kılmak için kullanılan hazır söz öbekleri arasındadır. Bir dilde anlatım gücünü arttırmak için kullanılan deyimlerin dilin ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıktıkları görülmektedir. Bu kalıplaşmış yapılar bir anlam bütünlüğü de yaratmaktadırlar. Bütün dillerde deyim yapılarına baş vurulduğu görülür. Kalıtsal olarak nesilden nesile devredilen deyim yapılarının çok çeşitli olduğu ve zamanla değişiklikler geçirdiği de anlaşılmaktadır. Türkçenin ilk yazılı belgelerinden beri Türk yazılı metinlerinde deyimlerin izlerini sürebiliyoruz. Kimi deyim yapıları, dilin tarihi devirlerinden bu yana değişiklikler geçirerek bugüne ulaşabilmişlerdir, bunların bir bölümünün de atasözleri ile ilgileri vardır. Deyimler için yapılmış çok sayıda tanım bulunmaktadır. Bu tanımlarda öne sürülen ortak özellikler arasında; sözcüklerden en az birinin düz/gerçek anlamının dışına çıkararak kullanılması ve kimi durumlarda mantık dışına çıkan bir durumun ortaya çıkmasıdır. Deyimin söz öbekleri biçiminde kalıplaşmış olması, kullanılırken sözü ilgi çekici kılması, anlatım gücünü arttırması ve en az iki sözcükten oluşması gibi ölçütler dikkati çekmektedir. Bütün bu özelliklere sahip olan deyimse yapıların bundan sonra da ihtiyaçlar oranında üretilip kullanılacağı da söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, deyimler, dil, kalıp ifadeler, mecaz.

ABSTRACT

Turkish Language is rich in terms of idioms. While developing their language, communities form ready-made word phrases beside words. And idioms are among the ready-made word phrases used for making the expression more efficient in a language. It is seen that idioms, used for the purpose mentioned above, have emerged in line with the needs of the language. These set phrases have also created coherence. It is observed that in all languages, idioms are referred. It is also understood that these heritable idiomatic structures which have been carried from generation to generation vary a lot and have undergone variations in the course of time. We can trace the idioms in Turkish written texts back to the first Turkish scripts. Some idiomatic structures have been able to be extant by undergoing variations since the historical periods of the language; and some of these idiomatic structures are related to proverbs. There are many definitions made for the idioms. One of the common characteristics suggested in these definitions for idioms is that at least one of the words is used in the figurative meaning and in some cases an illogical situation emerges. Some characteristics of idioms such as being formulaic as word-phrases, making the expression gripping when used, increasing the efficiency of expression and consisting at least of two words draw attention a lot. It can also be said that the idiomatic structures having all the aforementioned characteristics will go on being made up and used as well in case of need.

Key Words: Turkish, idioms, language, set phrases, metaphor.

İnsanlar arasında bildirişimi sağlayan bir dizge olan dilin anlatım yollarının çeşitli olduğu bilinir. Deyimler de bir dilde hazır söz kalıpları olarak dilin anlamsal boyutunun zenginleşmesine katkıda bulunan dil birlikleridir.

Bütün büyük diller tarihin derinliklerinden kalıtsal yollardan taşıdıkları söz varlığının bir bölümünü, bu uzun yolculukta değiştirip, geliştirerek işlevselliklerini sürdürmeye çalışırlar. Ses, yapı, söz dizimi ve anlamsal yapılarını geliştirerek yeni yeni çözümler üretirler. Türk dili de tarihin derinliğinden bugüne gelinceye dek gelişip serpilirken zaman zaman ihtiyaçlar oranında yeni türetmeler yaparak yoluna devam etmiştir. Sondan eklemeli bir dil olarak sonsuz sözcük yapma imkanı olmasına karşın, Türkçede birlikler oluşturmak yoluyla yeni kavramları adlandırma yolu da çokça seçilmiştir.

Türkçenin, sosyal hayatın getirdiği yeni kavram, nesne ve durumları anlatmak için söz türetme yollarından biri de deyimselleştirmedir. Aşağıdaki deyim tanımlarından da anlaşılacağı üzere en az iki kelimenin oluşturduğu yapının genel kabul gördüğü anlaşılmaktadır.

Türkçede, deyimler için çok sayıda terim kullanılmıştır. Deyim karşılığında; önceleri **darbimesel**, **ta'bir**, **ıstılah** sözcükleri kullanılmıştır. Ancak, **darbimesel** daha çok atasözlerini karşılayan bir terimdir. Tanzimat'tan sonra avama ait hikmetli sözlerin toplanması sürecinde **ta'bir** sözcüğü kullanılmıştır. Batı dillerinde deyim için; Fransızcada locution; İngilizcede locution, idiom, formula, expression; Almancada ise ausdrück, redensart; Rusçada frazeologizm, obraznoye, vırajeniye kelimelerinin kullanıldığı görülüyor. Cumhuriyetten sonra uzun bir süre **ta'bir** sözcüğü kullanılmış ve Türk Dili Araştırma Kurumu tarafından 1935 yılında İstanbul'da bastırılarak dağıtılan Osmanlıcadan Türkçeye Cep Kılavuzu'nda tabir = terme, expression karşılığı olarak "**deyim**" sözcüğü önerilmiş ve bu zamanla tutmuştur. Ancak, Mustafa Nihat Özön, M.Halit Bayrı, M.Şakir Ülkütaşır gibi araştırmacı ve yazarlar uzun süre tabir kelimesini de kullanmışlardır.

Azerbaycan Türkçesi'nde, deyimbilim karşılığı frazeologiya / sabit söz birleşmesi olarak geçmektedir (Zeynelov,1993;408, 412). Diğer Türk Lehçelerinde; Gagauz Türkçesi, bölünmez laf birleşmesi/ frazeologizma; Başkurt Türkçesi, frazeologizm; Kazak Türkçesi, turaktı tirkes/ frazeologizm/ ayşıktı söz uramı/ beyneli söz tirkesi; Kırgız Türkçesi, turuktü söz aykaşı/ frazeologizm/ körköm süylöm; Özbek Türkçesi, ibara/ frazeologik birlik; Tatar Türkçesi, frazeologizm/ obrazlı tağbir; Türkmen Türkçesi, frazeologizm/ durnuklı söz düzümleri; Uygur Türkçesi, turaklık ibarä/ frazeologizm/ idiom şeklindedir (Sinan, 2001^a; 5).

Gürcü Araştırmacı Nana Kaçarava, **Türk Dili** dergisinde; **Türkçe’de “Göz” İle Başlayan Deyimler** adlı yazısında; deyimleri; sözcüklerin kendine özgü birleşimleri sayarak, akademik bir disiplin olarak, genel deyim bilimi olmadığını ifade etmiştir ki bu doğru değildir (Kaçarava, 2006;129). Bilindiği gibi deyimler, dilbilim çalışmaları çerçevesinde **frazeoloji** ya da **idiomatik** adı altında, dilde birden fazla unsurdan kurulu kalıplaşmış biçimleri inceleyen bir çalışma alanı olarak incelenirken, atasözleri bilimi ise **paremioloji** olarak tanınmaktadır (Sinan, 2001^a; 5). Bu bilimin temelleri, daha 19.yüzyılın ikinci yarısından başlayarak Potebnya, Fortunatov gibi dilciler tarafından atılmış ve Jespersen, Bally gibi Avrupalı araştırmacılarca da geliştirilmiştir (Aksan, 1996;171:ayrıca 72 nolu dipnot). ABD ‘de ise idiomatics olarak adlandırılan bu alan, kalıplaşmış yapıları çoklukla da deyimleri incelemektedir (Toklu, 2007;111).

Deyim kavramı üzerinde, Türkiye’de yayımlanmış çok sayıda irili ufaklı deyim sözlükleri, dilbilgisi ve dilbilim terimleri sözlüklerinde ve dilbilgisi kitaplarında da bir fikir birliği yoktur. Bu sözlüklerin ve dilbilgisi kitaplarının kimilerinde deyimlerin ne olduğu ne olmadığı yazılmakta, önemli bir bölümünde de herhangi bir tanıma yer verilmemektedir. Ayrıca ansiklopedi, sözlük ve kimi bilimsel makalelerde de deyim kavramının tanımlandığı görülmektedir:

Dilbilim Terimleri Sözlüğü ise: "Belli bir anlama gelmek üzere iki veya ikiden artık kelimedenden meydana gelmiş söz öbeği" olarak tanımlamaktadır (Dilbilim Terimleri Sözlüğü,1949; 57).

Feridun Fazıl Tülbentçi, Türk Atasözleri ve Deyimleri isimli kitabında; "Her ne kadar kesin bir hüküm ifade etmez ise de atasözü değerinde ve ondan daha fazla söylenen sözler vardır ki, bunlara da tâbir ve deyim diyoruz." der (Tülbentçi, 1977;6).

Tahir Nejat Gencan, deyimleri; “Her dilde, kuruluş anlamları, sözcüklerinden düz anlamlarından az çok kaymış olan, kalıplaşmış birçok öbekler ve takımlar vardır. Anlamları ve yapıları kurallara bağlanamayan, açıklanması için derin incelemeler isteyen; incelenmemesi daha doğru olan; yapısını değiştirmeden, çoğu kez başka dile çevrilemeyen bu kalıplaşmış takımlarla söz öbekleri de Türkçenin özelliklerinden sayılır. Bu çeşit takımlara, öbeklere deyim adı verilir” (Gencan,1979;527). (Gencan'ın bu düşüncelerine katılmadığımız için 2000 yılında savunduğumuz doktora tezimizin adı, “Türkiye Türkçesindeki Deyimler Üzerine Bir Dil İncelemesi” idi.)

Vecihe Hatiboğlu; "Deyim, anlatım gücünü artırmak için, az çok mantık dışına kayan bazı sözcükleri değişmediği halde bazıları değişip çekimlere giren kalıplardır” der (Hatiboğlu,1982;194).

Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü deyimini: "Bir tür sözlüksel birim oluşturan

anlambirim toplaşması; genellikle öz anlamından az çok ayrı bir anlam içeren kalıplaşmış söz" olarak tanımlanmaktadır (Vardar, 1988;74).

Ahmet Topaloğlu: "Çekici bir anlatım özelliği taşıyan, genellikle gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış kelime öbeği" olarak tanımlamıştır (Topaloğlu,1989;55).

Zeynep Korkmaz ise: "Gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan ve çekici bir anlatım özelliğine sahip olan kelime öbeği" biçiminde bir deyim tanımı yapar (Korkmaz, 1992;43).

Ömer Asım Aksoy, deyimi: "Çekici bir anlatım kılığı taşıyan ve çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük toplulukları" olarak tanımlamıştır (Aksoy,1984;49).

Doğan Aksan deyimi: "Belli bir kavramı, belli bir duygu ya da durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, seyrek olarak da tek bir sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözdür" diye açıklamaktadır (Aksan,1982; 37).

Şükrü Elçin, Halk Edebiyatına Giriş'te: "Deyimler (tâbirler), asıl anlamlarından uzaklaşarak yeni kavramlar meydana getiren kalıplaşmış sözlerdir. İki veya daha çok kelimedenden kurulu bir çeşit dil ifâdesi olan bu sözler, duygu ve düşüncelerimizi, dikkati çekecek biçimde anlatan isim, sıfat, zarf, basit ve birleşik fiil görünüşlü gramer unsurlarıdır" der (Elçin,1986;642).

Ferhat Zeynalov: "Deyimler yapı-ses faktörü ile değil, ancak bütün birleşmeyi teşkil eden sözler için ortak olan anlam ve kavram ile temayüz ederler" demektedir (Zeynalov,1993;64).

Ali Püsküllüoğlu, deyimi:"Anlatıma akıcılık, çekicilik katan çoğunun gerçek anlamından ayrı bir anlamı bulunan genellikle de birden çok sözcüklü dil ögesi, kalıplaşmış sözcük topluluğu" olarak tanımlamıştır (Püsküllüoğlu, 1995;7).

Fuat Bozkurt: "Anlatım gücünü artırmak için, az çok mantık dışına kayan kimi sözcüklerdir" diye tarif etmektedir (Bozkurt, 1995;170).

Nurettin Koç ise: "Genellikle gerçek anlamı dışına kayan kalıplaşmış söze deyim denir" demektedir (Koç, 1996;410).

Emin Özdemir, deyimleri "Bir kavramı, bir düşüncüyü, bir olayı az sözle belirtmek ve daha etkili kılmak için başvurulan anlatım yollarından biridir" diye tanımlar (Özdemir, 1997;5).

Mehmet Hengirmen ise: "Genellikle gerçek anlamının dışında kullanılan, anlatımı daha güzel ve etkili yapan, toplum tarafından ortak olarak benimsenen kalıplaşmış söz " biçiminde tanımlamıştır (Hengirmen,1999;116).

Tufan Demir de ; “Deyimler, anlatım gücünü arttırmak için kullanılan genellikle gerçek anlamlarının dışına kayarak mantık dışı hayaller, düşünceler taşıyan kalıplaşmış sözlerdir” biçiminde ele alır (Demir, 2004;612).

Türkçe Sözlük ise deymi: "Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir" olarak tanımlamaktadır (Türkçe Sözlük, 2005;517).

Yukarıdaki deyim tanımlarında dikkati çeken hususlardan biri; deymi oluşturan kelimelerden en az birinin az çok gerçek anlamının dışında kullanılmış olmasıdır. Bir başka özellik de deyim yapılarında kolay kolay değişmeyen bir kalıplaşmanın söz konusu olmasıdır. Bu kalıplaşmış yapılar bir anlam bütünlüğü de yaratmaktadırlar. Ancak bu kalıplaşmanın kökeni tarihe dayanır. Deyimin ne olup olmadığı üzerine eğilen araştırmacılar çoklukla tek kelime deyim olmayacağını belirtmişlerdir. Deyim tanımlarında; çoklukla anlatıma çekicilik katma özelliği vurgulanmakta ve yapı bakımından en az iki kelimedenden oluşmaları gerektiğini kabul edilmektedir. Konuyu ilk defa ciddi biçimde ele alan Vecihe Hatiboğlu; deyim en az iki, en çok da yedi sekiz kelime ile kurulduğuna işaret ederek, şöyle der: "Bir tek kelime ise deyim olamaz eğer bir kelimenin anlamı gerçek anlamından kaymışsa, o kelime mecaz anlamında kullanılıyor veya kelimenin anlamı çoğaltılıyor demektir. Çünkü bir kelimenin pek çok gerçek veya mecaz anlamı olabilir. Deyimde ise bir tek kelimenin anlamı dışında kullanılması aranmaz, en az iki kelimenin birlikte kullanılmalarından doğan ortak anlam, gerçek anlam dışında hatta mantık dışındadır. Yoksa bir tek kelimenin mantık dışında kullanılması, çekici bir özellik yaratamaz, belki de anlamın kaybolmasına sebep olur ve tek kelime olduğu için de mantık dışına kayma söz konusu olamaz" demektir (Hatipoğlu, 1964; 222). Doğan Aksan, bazı tek kelime mecazî kullanımları deyim saymakta ve örnek olarak da; **akşamcı, kaşarlanmış, sudan, gözde, gedikli** gibi kelimeleri vermektedir (Aksan,1982;38). Türkiye’de atasözleri ve deyimlerle ilgili önemli eserlere imza atan Ömer Asım Aksoy; **doğrusu, sözde, gözde, havadan, sudan, toptan, ayaktan, gittikçe, veresiye, başlıca, boşuna...** gibi kelimeleri önce deyim kabul etmiş, fakat daha sonra görüşünü değiştirmiştir. Aksoy, bu konudaki görüşünü **Çağdaş Eleştiri** adlı dergide; “**Tek Sözcüklü Deyim Var mı?**” adlı makalede ele alarak, daha önce deyim saydığı; **sözde, gözde, sudan** gibi kelimelerin birer mecazî anlatım olduğunu çünkü deyim anlamının birden çok kelimenin ortaya koyduğu ortak anlam olduğunu ifade ederek, deyim varlığı için en az iki kelimenin varlığını şart koşmuştur (Aksoy, 1984; 4-6).

Bir dilde anlatım gücünü arttırmak için kullanılan deyimlerin dilin ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıktıkları görülmektedir. Kalıtsal olarak nesilden nesile devredilen

deyim yapılarının çok çeşitli olduğu ve zamanla değişiklikler geçirdiği de anlaşılmaktadır. Türkçenin ilk yazılı belgelerinden beri Türk yazılı metinlerinde deyimlerin izlerini sürebiliyoruz:

atı küsi yok bolmak "adı sanı yok olmak", **balıkdaki tağıkmak tağıdaki inmek** "şehirdeki dağa çıkmak, dağıdaki inmek", **başlıgıg yüküntürmek tizligig sökürmek** "başlıya baş eğdirmek, dizliye diz çöktürmek", **içre aşsız taşra tonsuz** "içerisi aşsız, dışarısı esvapsız; karnı aç, çıplak", **körür gözü görmez teg bilir biligi bilmez teg bolmak** "görür gözü görmez gibi,erer akli ermez gibi olmak ", **közi kaşı yablak bolmak** "gözü kaşı fena olmak", **ödiñe küni tegmek** "ödüne günü değmek", **tün udımamak küntüz olurmamak** "gece uyumamak, gündüz oturmamak", **kızıl kanın tökütmeğ,** "kızıl kanını akıtmak,", **işiğ küçüğ birmek** "işini gücünü vermek, hizmet etmek", **ölü yitü kazganmak** "öle yite, ölesiye çalışıp kazanmak", **sabın sımak** "sözünü kırmak", **uça barmak** "uçup gitmek" gibi (Sinan, 2001^a;60-61).

Deyimlerin halk kültürünün zengin kaynakları, hazinesi olduğunu belirten M. Şakir Ülkütaşır bu hususta; "Halk dilinde yaşayan bu tâbirler, ekseriyetle ya hakikî bir vak'aya veya mecazî bir fıkraya yahut hikâyeye dayanan sözlerdir. Diğer bir tâbirle bunlar, hakikî vak'anın, hayatî bir görüşün, felsefenin bize intikal eden veciz, mecazî ifadeleridir" der.

Deyimler arasında Nasrettin Hoca fıkralarına konu olmuş ya da fıkralardan kaynaklandığı düşünülenler de bulunmaktadır:

Fincancı katırlarını ürkütmeğ, ipe un sermek, işte şimdi kuşa benzedin, bana görünme de kime görünürsen görün, acemi bülbül bu kadar öter, ben ölürsem büyük kıyamet, geç yiğidim geç, hırsızın hiç mi suçu yok, kilimi kesip heybe yapmak, geçinmeye gönlüm yok ki adını öğreneyim, buyurun cenaze namazına, bindiği dalı kesmek, biraz da ben öleyim, buna değmiş buna değmemiş, dağ yürümezse abdal yürür, damdan düşen halden anlar, dostlar alışverişte görsün, él élin eşeğini türkü çağırarak arar, geç yiğidim geç, gözü açılmadık sığırcık yavrusu, koyduğum yerde otluyorsun, her gün bayram olsa, ince eleyip sık dokuma, ipe un sermek, kabak tadı vermek (Sinan, 2001^a; 65-67).

Bektaşî fıkraları dolayısıyla genel dile; **balık baştan kokar, bel bağlamak, bir yiyip bin şükretmek, canına (ezan) okumak, eski kulağı kesiklerden, farzı bırak sana Allah'ı göstereyim, görenler Allah için söylesin, habbeyi kubbe yapmak, halt etmek, külâhları değışmek, ya dayak yememiş ya sayı saymasını bilmiyor, yuh borusu** gibi deyimlerin yerleştiği görülmektedir (Sinan, 2001^a, 67-68).

Tasavvuftan dilimize geçen deyim yapılarının da olduğunu eklemek gerekir: **pabucu dama atılmak, o işe Rüfailer karışır** gibi. Diller, toplumsal gelişmenin doğal

bir sonucu olarak birbirlerini etkiler, ödünçlemelerde de bulunabilirler. Özellikle bir dilden diğer bir dile yapılan çeviriler yoluyla birçok kavramın aktarıldığı görülür (Buran, 2008;272). Kimi deyim yapılarının da bu sürecin sonunda ortaya çıktığını görüyoruz (Aksan, 1996;37-42). Kitle iletişim araçlarının etkisiyle çeviri öğelerin yaygınlaşması gerçekleşirken, kimi durumlarda deyimlerin başka bir dile çevirisi de çoklukla güç yapılmaktadır. Birçok deyim, dilin tarihi devirlerinden bu yana değişiklikler geçirerek bu güne ulaşabilmiştir ve bunların bir bölümünün atasözleri ile ilgileri de vardır. Bu deyimler hem atasözü hem de deyim olarak kullanılmaktadırlar (Sinan, 2001^b;136).

Sonuç olarak yukarıdaki tanımlarda deyim için öne sürülen ortak özelliklerin; sözcüklerden en az birinin düz/gerçek anlamının dışına çıkması, kimi durumlarda mantık dışılık, sözü ilgi çekici kılması, anlatım gücünü arttırması, en az iki sözcükten, söz öbekleri biçiminde kalıplaşmış olması ve toplum tarafından ortak benimsenen bir anlatım aracı olması olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksan, Doğan, (1982), *Her Yönüyle Dil - 3*, TDK Yay., Ankara.
- Aksan, Doğan, (1996), *Türkçenin Sözcükleri*, Engin Yay, Ankara.
- Aksoy, Ömer Asım, (1984)"Tek sözcüklü deyim var mı?", *Çağdaş Eleştiri*, İstanbul, s. 4-6.
- Aksoy, Ömer Asım, (1984), *Atasözleri Sözlüğü*, TDK Yay, Ankara.
- Bozkurt, Fuat, (1995), *Türkiye Türkçesi*, Cem Yay., İstanbul.
- Buran, Ahmet, (2008), "Dil ilişkileri ve kavram tercüme üzerine bir değerlendirme", *Makaleler*, (Yay. Haz. Ercan Alkaya vd.), Turkish Studies, Ankara, s. 269-274.
- Demir, Tufan, (2004), *Türkçe Dilbilgisi*, Kurmay, Ankara.
- Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, (1949),TDK, Ankara.
- Elçin, Şükrü, (1986), *Halk Edebiyatına Giriş*, KB Yay., Ankara .
- Gencan, Tahir Nejat, (1979), *Dilbilgisi*, TDK Yay., Ankara.
- Hatiboğlu, Vecihe (1964), "Kelime grupları ve kuralları", *TDAY-Belleten 1963*, TDK Yay. S. 222, Ankara, s. 203-244.
- Hatiboğlu, Vecihe, (1982), *Türkçenin Sözdizimi*, DTCF Yay., 2.baskı, Ankara.
- Hengirmen, Mehmet, (1995), *Türkçe Dilbilgisi*, Engin Yay., Ankara.
- Hengirmen, Mehmet, (1999), *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Engin yay., Ankara.
- Kaçarava, Nana,(1996) "Türkçede 'Göz' ile başlayan deyimler", *Türk Dili*, S. 650, Ankara, s. 129-133.
- Koç, Nurettin, (1996), *Yeni Dilbilgisi*, İnkılâp Yay., İstanbul.
- Korkmaz, Zeynep, (1992), *Grammer Terimleri Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.

F.Ü.Sosyal Bilimler Dergisi 2008 18 (2)

Özdemir,Emin, (1997), *Açıklamalı-Örnekli Deyimler Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Püsküllüoğlu, Ali, (1995), *Türkçe Deyimler Sözlüğü*, Arkadaş Yay., Ankara.

Osmanlıcadan Türkçeye Cep Kılavuzu, (1935), Türk Dili Araştırma Kurumu Yay., Devlet Basımevi, İstanbul.

Sinan, Ahmet Turan (2001^a), *Türkçenin Deyim Varlığı*, Kubbealtı Yay., Malatya.

Sinan, Ahmet Turan (2001^b), “Türk atasözlerinde geçen deyimler”, *Milli Folklor*, S.51, Ankara., s. 136-140.

Topaloğlu, Ahmet, (1989), *Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*, Ötüken Yay, İstanbul.

Tülbentçi, Feridun Fazıl, *Türk Atasözleri ve Deyimleri*, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1977, s. 6.

Türkçe Sözlük, (2005), TDK Yay., Ankara.

Uzun-Subaşı, Leyla (1991), “Türkçedeki deyim yapılarında biçimbilimsel ve sözdizimsel özellikler”, *Dilbilim Yazıları 1990*, USEM Yay. Ankara, 57-64.

Vardar, Berke, (1998) *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, abc kitabevi, İstanbul.

Zeynelov, Ferhat, (1993), (T.T.Aktaran Yusuf Gedikli), *Türk Lehçelerinin Karşılaştırmalı Dilbilgisi*, Cem Yay., İstanbul.